

Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 8 (2018)

8ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και
Θρησκευμάτων

8^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ

Ιδεολογικές - Πολιτικές - Ψυχολογικές - Παιδαγωγικές
Προϋποθέσεις Εκπαίδευσης Χαρισματικών Ατόμων

ΤΟΜΟΣ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ
ISSN: 2529-1157

Σε Συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Φυσικών και την
Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ DIVANICARAVEL
14-17 Ιουνίου 2018

Διερεύνηση της εμπλοκής αλλοδαπών γονέων στη σχολική ζωή των παιδιών τους

Μαρία-Ελένη Σάχου

doi: [10.12681/edusc.2744](https://doi.org/10.12681/edusc.2744)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Σάχου Μ.-Ε. (2020). Διερεύνηση της εμπλοκής αλλοδαπών γονέων στη σχολική ζωή των παιδιών τους. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 8, 960–969. <https://doi.org/10.12681/edusc.2744>

Διερεύνηση της εμπλοκής αλλοδαπών γονέων στη σχολική ζωή των παιδιών τους

Μαρία- Ελένη Σάχου

Δασκάλα - MSc Ειδ. Αγωγής, MSc Εκπαιδευτικής Ηγεσίας & Πολιτικής,

MSc Διαπολιτισμικής Εκπ/σης

mar-sach@hotmail.com

Περίληψη

Η παρούσα ερευνητική εργασία επιδιώκει να φωτίσει περισσότερο το ζήτημα της σχέσης σχολείου – οικογένειας και για τον λόγο αυτό επιχειρεί να αποτυπώσει, να προσδιορίσει και να αναλύσει τις στάσεις μεταναστών γονέων σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή τους στην ενδοσχολική ζωή των παιδιών τους και τις σχέσεις τους με το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η παρούσα έρευνα έγινε στο νομό Μαγνησίας με τη διανομή ερωτηματολογίων σε αλλοδαπούς γονείς. Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι οι παράγοντες που επιδρούν στην εμπλοκή των γονιών στην ενδοσχολική ζωή των παιδιών τους είναι η εθνικότητα μαζί με το μορφωτικό επίπεδο και το φύλο. Οι αλλοδαποί γονείς δεν φαίνεται να εμπλέκονται πολύ στη μόρφωση των παιδιών τους συγκριτικά με τους Έλληνες γονείς. Πιο συγκεκριμένα, δεν τους βοηθούν στις κατ' οίκον εργασίες, δεν τους παρέχουν κατάλληλες ευκαιρίες μάθησης και δεν ενδιαφέρονται πολύ για τη σχολική ζωή των παιδιών τους. Τα ευρήματα αυτά εγείρουν διάφορα θέματα που πρέπει να επιλυθούν κυρίως από το μέρος της πολιτείας, του σχολείου και των εκπαιδευτικών.

Λεξεις κλειδιά: πολυπολιτισμική κοινωνία; διαπολιτισμική εκπαίδευση; Μετανάστες; εμπλοκή γονέων; ενδοσχολική ζωή

Abstract

This research project aims to highlight the relationship between school and family and attempts to capture, identify and analyze the attitudes of migrant parents regarding their participation in their children's school life and their relationships with the school and the teachers.

The survey was conducted in the county of Magnesia with the distribution of questionnaires to foreign parents. The findings of the survey showed that the factors that affect the involvement of parents in their children's school life are ethnicity as well as education and gender. Foreign parents do not seem to be very involved in the education of their children compared to Greek parents. In particular, they do not help them with homework, do not provide them with adequate learning opportunities and are not very interested in the schooling of their children. These findings raise a number of issues that have to be resolved mainly by the state, the school and the teachers.

Key words: multicultural society; intercultural education; Immigrants; parent involvement; school life

Εισαγωγή

Η ελληνική κοινωνία, με την είσοδο χιλιάδων οικονομικών μεταναστών και προσφύγων από διάφορες χώρες μετατρέπεται σταδιακά σε πολυπολιτισμική, πολυγλωσσική και πολυφυλετική κοινωνία. Υπό τις νέες αυτές συνθήκες η εκπαίδευση αντιμετωπίζει μια καινούρια πραγματικότητα, την πολιτισμική ανομοιογένεια του μαθητικού πληθυσμού, η οποία εντοπίζεται σε επίπεδο γλωσσικής, εθνικής, κοινωνικής ή και θρησκευτικής διαφοροποίησης. Για το θέμα αυτό η ελληνική πολιτεία τα τελευταία χρόνια καταβάλλει συστηματική προσπάθεια ένταξης των αλλοδαπών μαθητών στο κυρίαρχο σύστημα εκπαίδευσης, με την έννοια της ενεργητικής διαδικασίας μεταλλαγής της πραγματικότητας με την πρόσληψη νέων στοιχείων που εισάγουν οι μετανάστες.

Στο πλαίσιο αυτό, η εμπλοκή των γονέων στην εκπαίδευση και στην ψυχοπαιδαγωγική ανάπτυξη των παιδιών τους βρίσκεται στο επίκεντρο του ερευνητικού ενδιαφέροντος. Πολλοί ερευνητές τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό έχουν αναφερθεί στη συμβολή της οικογένειας για την ομαλή ανάπτυξη, την εξέλιξη και την ακαδημαϊκή πρόοδο του παιδιού (Φλουρής, 1989).

Ο ρόλος των γονέων κατά την ανατροφή των παιδιών θεωρείται ότι ασκεί καθοριστική επιρροή στη νοητική ανάπτυξη του παιδιού. Τα παιδιά μέσα από την καθημερινή επαφή με τους γονείς τους μαθαίνουν να έχουν επιτυχή προσαρμογή στο σχολείο σε γνωστικούς αλλά και σε κοινωνικούς στόχους (Morrison, Rimm-Kauffman, & Pianta, 2003). Μέσα από την αρμονική αυτή διάδραση το παιδί αποκτά τη συναισθηματική αναγνώριση και την αυτορρύθμισή του, ώστε να μπορεί να προσαρμόζεται στο σχολείο. Έτσι, σταδιακά ενδυναμώνει την αυτοεκτίμησή του και γνωρίζει καλύτερα τις δυνατότητες του, με αποτέλεσμα να βιώνει τη γνώση ως αναγκαία τροφή μόρφωσης, εξέλιξης και προόδου και να περιορίζεται ο φόβος για το άγνωστο (Morrison et al., 2003).

Η συνεργασία γονέων και σχολείου θεωρείται ουσιώδης και κρίσιμη για την ενίσχυση της επίδοσης των παιδιών. Οικογένεια και σχολείο είναι τα δυο πιο σημαντικά κοινωνικά κύτταρα με τα οποία έρχεται σε επαφή το παιδί και είναι επιφορτισμένα με την ευθύνη της ανάπτυξης και της αγωγή του. Γι' αυτό, προκειμένου να είναι αποτελεσματική η μάθηση στο σχολείο, είναι απαραίτητη η επικοινωνία και η συνεργασία γονέων και εκπαιδευτικών. Η συνεργασία ανάμεσα στις δύο αυτές ομάδες μπορεί να επιφέρει την επιτυχή αγωγή και τη σχολική επιτυχία.

Η γονική εμπλοκή στην ακαδημαϊκή ζωή των παιδιών βρίσκεται στο επίκεντρο του επιστημονικού ενδιαφέροντος τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, η στάση των γονέων αποτελεί απόρροια κοινωνικοοικονομικών και πολιτισμικών διαφορών. Το φύλο του παιδιού, η γεωγραφική θέση του σχολείου, αλλά και ο τύπος του σχολείου στο οποίο

φοιτά το παιδί, η βαθμίδα εκπαίδευσης και πολλοί ακόμα δομικοί και λειτουργικοί παράγοντες αποτελούν, επίσης, συνιστώσες της γονικής εμπλοκής κατά τη διάρκεια της φοίτησης των παιδιών στο σχολείο.

Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα έρευνας

Βασικός σκοπός της παρούσας ερευνητικής μελέτης είναι η ανίχνευση των παραμέτρων γονικής εμπλοκής και η διερεύνηση των στάσεων αλλοδαπών γονέων του Νομού Μαγνησίας σχετικά με την εμπλοκή τους στη μαθησιακή διαδικασία των παιδιών τους σε επίπεδο δημοτικού σχολείου. Επίσης, σκοπός της είναι να παράσχει πρόσθετες πληροφορίες που θα συντελέσουν στην κατάλυση των στερεοτύπων, στην ανάδειξη των στάσεων του σύγχρονου γονέα κατά τη διαδικασία εμπλοκής του και στη βελτίωση της συνεργασίας με τους άλλους γονείς και τους εκπαιδευτικούς. Διερευνάται, λοιπόν, το πώς οι γονείς εμπλέκονται, συμμετέχουν και παρεμβαίνουν στην ενδοσχολική, καθώς και στην εξωσχολική ζωή των παιδιών τους. Τα χαρακτηριστικά της γονικής εμπλοκής και η έντασή της αποτελούν τα θεματικά πεδία της έρευνας.

Συγκεκριμένα, μέσα από τη θεωρητική εμβάθυνση, την οριοθέτηση και την αποσαφήνιση των μεταβλητών και των παραγόντων που πλαισιώνουν την έρευνα, επιδιώκεται η επίτευξη των παρακάτω στόχων:

- α) ανάδειξη του βαθμού γονικής εμπλοκής σύμφωνα με την αντίληψη των αλλοδαπών γονέων,
- β) ανάλυση των διάφορων παραμέτρων της γονικής εμπλοκής και σύγκρισή τους με παραμέτρους που προκύπτουν από τη διεθνή βιβλιογραφία,
- γ) ανάδειξη του τρόπου με τον οποίο οι αλλοδαποί γονείς επιλέγουν να εμπλακούν στη μαθησιακή διαδικασία των παιδιών τους.

Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία έγινε προσπάθεια να απαντηθούν στο πλαίσιο της εμπειρικής έρευνας είναι τα εξής:

- Με ποιον τρόπο πραγματοποιείται η εμπλοκή των αλλοδαπών γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους;
- Υπάρχουν διαφορές ως προς την εμπλοκή των γονέων στη ζωή των παιδιών τους με κριτήριο το μορφωτικό τους επίπεδο;
- Υπάρχουν διαφορές ως προς την εμπλοκή των γονέων στη ζωή των παιδιών τους από τάξη σε τάξη; Δηλαδή, καθώς το παιδί μεγαλώνει, η γονική εμπλοκή αυξάνεται, μειώνεται ή παραμένει σταθερή;
- Υπάρχουν διαφορές ως προς την εμπλοκή των γονέων στη ζωή των παιδιών τους με κριτήριο την επαγγελματική τους κατάσταση;
- Επηρεάζεται η γονική εμπλοκή από μια σειρά άλλων δημογραφικών μεταβλητών, όπως το φύλο και την ηλικία του γονέα, την οικογενειακή κατάσταση, τη σειρά γέννησης και τον αριθμό των παιδιών;

- Σε ποια από τις εννέα παραμέτρους της γονικής εμπλοκής δίνουν περισσότερη σημασία οι αλλοδαποί γονείς;

Μεθοδολογική προσέγγιση

Σε κάθε επαγωγικού χαρακτήρα στατιστική ανάλυση, το δείγμα που χρησιμοποιείται θεωρείται αντιπροσωπευτικό, δηλαδή και το μέγεθός του θεωρείται κατάλληλο για τη συγκεκριμένη στατιστική ανάλυση και ο τρόπος επιλογής των μελών του έχει πραγματοποιηθεί με βάση επιστημονικές μεθόδους δειγματοληψίας (Καλαματιανού, 2003). Η έννοια της δειγματοληψίας αναφέρεται στη λήψη ενός τμήματος από κάποιο ευρύτερο πληθυσμό. Θεωρείται επιτυχής, όταν η επιλογή του δείγματος παράγει αποτελέσματα, δείκτες και μετρήσεις που είναι γενικεύσιμα και όσο το δυνατόν ακριβέστερα, δηλαδή βρίσκονται πιο κοντά στις αντίστοιχες παραμέτρους του ευρύτερου συνόλου, δηλαδή του πληθυσμού (Ζαφειρόπουλος, 2005).

Οι διαθέσιμες διαδικασίες δειγματοληψίας διακρίνονται στις τυχαίες και τις εμπειρικές. Η γνωστότερη και η συχνότερα εφαρμοζόμενη δειγματοληψία είναι η απλή τυχαία δειγματοληψία, η οποία στηρίζεται στην τυχαία επιλογή του δείγματος από τον πληθυσμό (Παπαδημητρίου, 2005). Θα πρέπει σε αυτό το σημείο να αναφερθεί ότι η χρήση της απλής τυχαίας δειγματοληψίας δεν οδηγεί απαραίτητως στη δημιουργία αντιπροσωπευτικών δειγμάτων, αλλά, παρ' όλ' αυτά, πρόκειται για την απλούστερη και για την περισσότερο ακριβή μέθοδο δειγματοληψίας (Κυριαζόπουλος & Σαμαντά, 2011). Όσον αφορά το μέγεθος του δείγματος, αυτό θα πρέπει να αυξάνεται όσο αυξάνεται η ανομοιομορφία του πληθυσμού (Ζαφειρόπουλος, 2005).

Στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας, η διαδικασία της δειγματοληψίας που εφαρμόστηκε είναι αυτή ακριβώς της απλής τυχαίας δειγματοληψίας. Συγκεκριμένα, το ερευνητικό εργαλείο διανεμήθηκε και συγκεντρώθηκε σε γονείς του Νομού Μαγνησίας, ο καθένας από τους οποίους είχε την ίδια πιθανότητα να επιλεγεί. Το γεγονός ότι η έρευνα περιορίστηκε στους γονείς του Νομού Μαγνησίας δεν αποτελεί μειονέκτημα όσον αφορά τη δυνατότητα γενίκευσης των αποτελεσμάτων στον ελληνικό πληθυσμό, καθώς ο συγκεκριμένος νομός θεωρείται επαρκώς αντιπροσωπευτικός της ελληνικής επικράτειας, εφόσον αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους σε πληθυσμό νομούς της χώρας, ο οποίος έχει αρκετά μεγάλο αριθμό αλλοδαπών, τόσο εξαιτίας της βιομηχανικής του παραγωγής όσο και εξαιτίας του ανεπτυγμένου τουρισμού, ενώ, τέλος, το οικιστικό του περιβάλλον αποτελείται τόσο από μεγάλα αστικά συγκροτήματα, όπως είναι η πόλη του Βόλου, όσο και από μικρούς ημιαστικούς και αγροτικούς οικισμούς, όπως τα χωριά του Πηλίου.

Η όλη διαδικασία της δειγματοληψίας έλαβε χώρα κατά τους μήνες Οκτώβριο του 2013 ως τον Ιανουάριο του 2014 και μοιράστηκαν συνολικά 350 ερωτηματολόγια. Τα σχολεία που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν 38 συνολικά και βρίσκονταν στην πόλη του Βόλου, στα περίχωρα, αλλά και σε χωριά. Οι γονείς που έλαβαν το ερευνητικό

εργαλείο, δηλαδή το ερωτηματολόγιο, είχαν τη διακριτική ευχέρεια να αποφασίσουν εάν θα συμμετάσχουν ή όχι στη διενεργούμενη έρευνα, γεγονός που καθιστά τη δειγματοληψία ως ένα σημείο «βολική». Το τελικό δείγμα της παρούσας έρευνας αποτελείται από 283 γονείς, Έλληνες και διαφορετικών εθνικοτήτων, του Νομού Μαγνησίας. Το μέγεθος αυτό του δείγματος έχει ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση ενός στατιστικού σφάλματος εκτίμησης σε επίπεδο σημαντικότητας 95%, ελαφρά χαμηλότερου από 6%. Συγκεκριμένα, το στατιστικό σφάλμα εκτίμησης σε στάθμη σημαντικότητας 95% διαμορφώνεται σε 5,94%, ποσοστό ικανοποιητικό για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας.

Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας για τη συλλογή των δεδομένων είναι το δομημένο ερωτηματολόγιο. Συγκεκριμένα, πρόκειται για το ερωτηματολόγιο γονικής εμπλοκής που κατασκευάστηκε από τον καθηγητή Στυλιανό Γεωργίου, το οποίο τροποποιήθηκε ελαφρώς, προκειμένου να προσαρμοστεί πλήρως στους σκοπούς, στους στόχους και στα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας μελέτης.

Συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 52 ερωτήσεις, εκ των οποίων οι 50 είναι κλειστού τύπου και μόλις οι 2 ανοικτού τύπου. Οι ανοικτού τύπου ερωτήσεις αναφέρονται στο επάγγελμα και σε προτάσεις ή διαπιστώσεις που επιθυμούν τα υποκείμενα της έρευνας να τονίσουν με την ολοκλήρωση της συμμετοχής τους σε αυτήν. Το σύνολο αυτών των ερωτήσεων αντιστοιχούν σε 52 μεταβλητές ποιοτικού χαρακτήρα, ενώ κατηγοριοποιούνται σε 10 ομάδες, καθεμία εκ των οποίων, με εξαίρεση την ομάδα των δημογραφικών χαρακτηριστικών, αντιστοιχεί σε μία διάσταση της γονικής εμπλοκής στην ζωή του παιδιού, ως εξής.

Η στατιστική ανάλυση της παρούσας έρευνας στηρίχθηκε σε εργαλεία τόσο της περιγραφικής όσο και της επαγωγικής στατιστικής. Συγκεκριμένα, από το σύνολο των εργαλείων της περιγραφικής στατιστικής χρησιμοποιήθηκαν οι πίνακες συχνότητας. Ο λόγος για τον οποίο υλοποιήθηκαν αυτοί είναι η καταλληλότητά τους για ποσοτικά δεδομένα (Καλαματιανού, 2003). Έτσι, στο πλαίσιο της παρακάτω ανάλυσης, πριν από τη χρήση των εργαλείων της επαγωγικής στατιστικής, περιγράφεται η γενικότερη στάση του δείγματος με τη χρήση των πινάκων συχνότητας, μέσω του υπολογισμού τόσο των απόλυτων όσο και των σχετικών συχνοτήτων.

Αποτελέσματα έρευνας

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας προέκυψαν τα παρακάτω συμπεράσματα σε κάθε διάσταση.

1. Βοήθεια στην κατ' οίκον εργασία του παιδιού

Σε φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας, οι παράγοντες που επιδρούν στη συγκεκριμένη διάσταση είναι η εθνικότητα μαζί με το εκπαιδευτικό επίπεδο και στη συνέχεια το

φύλο. Οι γυναίκες και τα άτομα υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου εμφανίζονται να βοηθούν συστηματικότερα τα παιδιά τους στις κατ' οίκον εργασίες. Επίσης, οι αλλοδαποί γονείς εμφανίζονται να βοηθούν τα παιδιά λιγότερο στο σπίτι απ' ό,τι οι Έλληνες γονείς.

2. Παροχή κατάλληλων συνθηκών και ευκαιριών μάθησης

Σε φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας, οι παράγοντες που επιδρούν στη συγκεκριμένη διάσταση είναι η εθνικότητα μαζί με το εκπαιδευτικό επίπεδο και στη συνέχεια το φύλο. Οι γυναίκες και τα άτομα υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου, καθώς και οι Έλληνες, σε αντίθεση με τους Ρουμάνους και τους Αλβανούς, εμφανίζονται να παρέχουν τις καταλληλότερες συνθήκες και ευκαιρίες μάθησης.

3. Ενδιαφέρον για τη σχολική ζωή του παιδιού

Οι παράγοντες που επιδρούν στη συγκεκριμένη διάσταση είναι η ηλικία, η εθνικότητα και το εκπαιδευτικό επίπεδο με ίση βαρύτητα ο καθένας. Οι νεότεροι γονείς και τα άτομα μεσαίου μορφωτικού επιπέδου εκδηλώνουν το υψηλότερο επίπεδο ενδιαφέροντος για τη σχολική ζωή του παιδιού, ενώ στον αντίποδα βρίσκονται οι γονείς αλβανικής καταγωγής.

4. Επαφή με το σχολείο

Σε φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας, οι παράγοντες που επιδρούν στη συγκεκριμένη διάσταση είναι η εθνικότητα μαζί με το εκπαιδευτικό επίπεδο και στη συνέχεια το φύλο μαζί με τον τόπο κατοικίας. Οι γυναίκες, τα άτομα υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου, οι γονείς που κατοικούν σε χωριά καθώς και οι Έλληνες, σε αντίθεση με τους Ρουμάνους και τους Αλβανούς, εμφανίζονται να έρχονται σε συχνότερη επαφή με το σχολείο.

5. Κανόνες για τα παιδιά που επιβάλλει η οικογένεια

Σε φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας, οι παράγοντες που επιδρούν στη συγκεκριμένη διάσταση είναι η εθνικότητα ακολουθούμενη από το εκπαιδευτικό επίπεδο και το φύλο. Συγκεκριμένα, οι γυναίκες, τα άτομα υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου, και οι Έλληνες, σε αντίθεση με τους Ρουμάνους, εμφανίζονται να επιβάλλουν τους περισσότερους κανόνες για τα παιδιά.

6. Παροχή συμβουλών

Σε φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας, οι παράγοντες που επιδρούν στη συγκεκριμένη διάσταση είναι το εκπαιδευτικό επίπεδο, η εθνικότητα, το φύλο και ο αριθμός των παιδιών. Συγκεκριμένα, οι γυναίκες, τα άτομα υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου, οι γονείς με το μικρότερο αριθμό παιδιών εμφανίζονται να παρέχουν συχνότερες συμβουλές. Όσον αφορά την εθνικότητα, οι Βούλγαροι και οι Ρουμάνοι βρίσκονται στον αντίποδα σε σύγκριση με τις άλλες εθνικότητες.

7. Ενίσχυση της διαπολιτισμικής επικοινωνίας του παιδιού

Η ηλικία είναι ο μοναδικός παράγοντας που επιδρά στη συγκεκριμένη διάσταση. Συγκεκριμένα, οι γονείς των ακραίων ηλικιακών ομάδων (20-30 και 50-60) ενισχύουν στον ίδιο υψηλό βαθμό τη διαπολιτισμική επικοινωνία των παιδιών, ενώ στις ενδιάμεσες ηλικίες παρουσιάζεται μείωση της ενίσχυσης αυτής.

8. Ικανοποίηση από τις διαπολιτισμικές επαφές του παιδιού

Σε φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας, οι παράγοντες που επιδρούν στη συγκεκριμένη διάσταση είναι η ηλικία μαζί με τον αριθμό των παιδιών και την εθνικότητα, ενώ ακολουθεί ο τόπος κατοικίας. Συγκεκριμένα, όσο αυξάνεται η ηλικία και ο αριθμός των παιδιών μειώνεται η ικανοποίηση από τις διαπολιτισμικές επαφές του παιδιού, όπως ακριβώς συμβαίνει και στην περίπτωση που οι γονείς κατοικούν σε χωριό.

9. Συναναστροφή με γονείς συμμαθητών

Σε φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας, οι παράγοντες που επιδρούν στη συγκεκριμένη διάσταση είναι η εθνικότητα μαζί με το εκπαιδευτικό επίπεδο, ενώ ακολουθεί ο τόπος κατοικίας. Συγκεκριμένα, οι γονείς που κατοικούν σε χωριά και εκείνοι που έχουν υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο εμφανίζονται να συναναστρέφονται συχνότερα με τους γονείς των συμμαθητών τους, έναντι εκείνων που προέρχονται από άλλες εθνικότητες.

Τέλος, όσον αφορά τη διάσταση του χρόνου στο σπίτι, οι παράγοντες που επιδρούν σε αυτόν είναι η οικογενειακή κατάσταση, ο αριθμός των παιδιών, το εκπαιδευτικό επίπεδο και η εθνικότητα. Συγκεκριμένα, οι χήροι, οι γονείς με περισσότερα παιδιά, με υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο και οι Έλληνες είναι εκείνοι που αφιερώνουν περισσότερο χρόνο με τα παιδιά τους στις αργίες.

Επιπλέον, οι γονείς με υψηλότερο μορφωτικό και κοινωνικοοικονομικό επίπεδο επηρεάζουν καταλυτικά την προσαρμογή των παιδιών στο σχολείο και τη γενικότερη διαπαιδαγώγησή τους (Ryan & Adams, 1995). Το υψηλό κοινωνικομορφωτικό επίπεδο καθιστά τους γονείς πιο άνετους στην επικοινωνία με το σχολείο, στην παροχή βοήθειας στις κατ' οίκον εργασίες και στην αξιοποίηση των γνώσεων και των ικανοτήτων τους για τη βελτίωση της επίδοσης των παιδιών τους. Αυτό δίνει στους γονείς μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και στους εκπαιδευτικούς καλλιέργεια υψηλών προσδοκιών για το παιδί. Αντίθετα, η εμπλοκή των γονέων με χαμηλό κοινωνικομορφωτικό επίπεδο χαρακτηρίζεται από τη μειωμένη πρόσβαση σε κατ' οίκον μαθησιακές ευκαιρίες, την ελλιπή ενημέρωση σχετικά με το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου, την ανάπτυξη αρνητικών σχολικών εμπειριών των γονέων και συνεπώς την απροθυμία για συνεργασία με το σχολείο και τη συνακόλουθη έλλειψη συμβατότητας με τις εμπειρίες και τις προσδοκίες των εκπαιδευτικών (Μάνεσης, 2004).

Επίσης, γονείς με χαμηλό οικονομικό επίπεδο εμπλέκονται λιγότερο στη μάθηση των παιδιών τους. Οι Lareau (1987) και Lareau και Shuman (1996) εξέτασαν τις διαφορές στις σχέσεις σχολείου-οικογένειας ανάμεσα σε διαφορετικές κοινωνικές τάξεις και βρήκαν ότι οι μεσαίου εισοδήματος οικογένειες έχουν πλεονεκτήματα στο να

δημιουργήσουν και να διατηρήσουν σχέσεις με το σχολείο, σε αντίθεση με τις οικογένειες χαμηλού εισοδήματος. Εξάλλου και οι δάσκαλοι ανταποκρίνονται πιο εύκολα στα αιτήματα των γονέων της μεσαίας τάξης, αναπτύσσουν κοινωνικά δίκτυα με διάφορους γονείς και συζητούν για θέματα του σχολείου. Έτσι, οι γονείς ενεργούν ενήμεροι ακόμα και για ειδικά θέματα του σχολείου.

Το οικογενειακό εισόδημα, οι σπουδαίες επαγγελματικές θέσεις και τα υψηλά εισοδήματα των γονέων είναι συνδεδεμένα και με υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Για τους λόγους αυτούς, παιδιά τα οποία προέρχονται από οικογένειες με υψηλό εισόδημα είναι παιδιά γονέων με ανώτερη μόρφωση και οι ακαδημαϊκές τους επιδόσεις είναι αντίστοιχα υψηλές (Ermisch & Francesconi, 2001).

Τέλος, οι Έλληνες γονείς εμπλέκονται περισσότερο στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών απ' ό, τι οι αλλοδαποί, οι οποίοι λόγω της διαφορετικής γλώσσας και κουλτούρας αλλά και της κακής κοινωνικο-οικονομικής τους κατάστασης διακατέχονται από ένα αίσθημα κατωτερότητας, που εμποδίζει την εμπλοκή τους στην εκπαίδευση των παιδιών τους (Pena, 2000).

Συμπεράσματα

Οι γονείς αποτελούν τον πυλώνα της οικογένειας και διαδραματίζουν αναμφίβολα καταλυτικό ρόλο στη διαπαιδαγώγηση και την επίδοση των παιδιών τους. Έτσι, η οικογένεια ως έμπυχος οργανισμός, ανήκει σε ένα ευρύτερο κοινωνικό σύστημα και λειτουργεί ως πρότυπο για το παιδί, το οποίο ενστερνίζεται τις αξίες και αρχές των γονέων του και ανταποκρίνεται θετικά ή αρνητικά στο σχολικό περιβάλλον. Στην παρούσα εργασία εξετάστηκε η πιθανή διασύνδεση κοινωνικών χαρακτηριστικών όπως το φύλο, η ηλικία, η εκπαίδευση και το επάγγελμα των γονέων, καθώς επίσης και λειτουργικών χαρακτηριστικών της οικογένειας, όπως οι προσδοκίες και οι φιλοδοξίες των γονέων, τα κίνητρα και οι αξίες που παρέχονται στα παιδιά, με τον βαθμό εμπλοκής των γονέων στο σχολείο. Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν αυξημένη θετική συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο, την εθνικότητα, το επάγγελμα, το μορφωτικό επίπεδο αλλά και την ηλικία των γονέων με την εμπλοκή τους στην ενδοσχολική και εξωσχολική ζωή των παιδιών τους. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι προηγούμενες έρευνες στο συγκεκριμένο πεδίο μελέτης παρουσιάζουν αντίστοιχα αποτελέσματα με αυτά της παρούσας έρευνας.

Βιβλιογραφία

Ermisch, J., & Francesconi, M. (2001). Family Matters: Impacts of Family Background on Educational Attainments. *Economica*, 68, 137-156.

Ζαφειρόπουλος, Κ. (2005). *Πώς γίνεται μία επιστημονική εργασία*; Αθήνα: Κριτική.

Καλαματιανού, Γ.Α. (2003). *Κοινωνική Στατιστική: Μέθοδοι Μονοδιάστατης Ανάλυσης*. Θεσσαλονίκη: Παπαζήση.

Κυριαζόπουλος, Γ.Π., & Σαμαντά, Ε. (2011). *Μεθοδολογία έρευνας εκπόνησης διπλωματικών εργασιών*. Αθήνα: Σύγχρονη Εκδοτική.

Lareau, A. (1987). Social Class Differences in Family-School Relationships: The Importance of Cultural Capital. *Sociology of Education*, 60(2), 73-85.

Lareau, A., & Shuman, W. (1996). The Problem of Individualism in Family-School Policies. *Sociology of Education*, extra iss p. 24-39.

Μάνεσης, Ν. (2004). *Κοινωνικές διαφοροποιήσεις στην επικοινωνία γονέων-δασκάλων*. Διδακτορική Διατριβή. Πανεπιστήμιο Πατρών.

Morrison, E., Rimm-Kaufman, S. & Pianta, R. (2003). A longitudinal study of motherchild interactions at school entry and social and academic outcomes in middle school. *Journal of School Psychology*, 41(2), 185-200.

Παπαδημητρίου, Γ. (2005). *Στατιστική (Τεύχος 2): Επαγωγική Στατιστική*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δάρδανος.

Pena, D. C. (2000). Parent involvement: Influencing factors and implications. *The Journal of Educational Research*, 94(1), 42-54.

Ryan, B. A. & Adams, G. R. (1995). The family-school relationships model. In B. A. Ryan, G. R. Adams, T. P. Gullotta, R. P. Weissberg, & R. L. Hampton (Eds.), *The*

Family-School Connection: Theory, Research, and Practice (pp. 3-28). Newbury Park, CA: Sage.

Φλουρής, Γ. (1989). *Αυτοαντίληψη, σχολική επίδοση και επίδραση των γονέων*. Αθήνα: Γρηγόρης.